

uho. Policija je vzela Peteršiču 92 izvodov dotičnega umazanega lista. Došel je ravno še drugi zavoj iz Ljubljane, ki je padel tudi policiji v roke. Napravilo se je naznanilo državnemu pravdnstvu. Škoda, kaj, Peteršič? Morate biti malo bolj prebrisani in, ako že postavlo krsite, se vsaj ujeti ne smete pustiti. Tudi kolportaza ni dovoljena, Peteršič, in vaš učenec jo vendar izvršuje. Bodite pametni, saj ste menda — Kranjc! Sicer se nam pa zdi, da Peteršič nima ravno preveč denarja, da bi lahko velike kazni plačeval. Upamo torej, da ga bodejo prvaki rešili iz zadrege

Prvaško štacuno Mahorič & Šeligo v Ptuj so zopet odprli. Kakor znano, je prišla pred kratkem v konkurz. S pomočjo ptujskega trgovca Senčarja so napravili zdaj t. z. „Ausgleich“, kateri je pa strahovito zasoljen. Pride namreč na 110%, in so poleg tega še vsi troški konkurza za plačati. Dober tek, gospoda! Ali bodele našli svoj račun, gospodine Senčar? Mislimo, da profita ne bodele preveč naredil... Novo otvorene štacune dela zdaj seveda zopet na vse mogoče načine reklamo, da bi si pridobila nerazsodnih kupcev. Cene imajo ti možakarji v goldinarjih, ako ravno je to postavno prepovedano. Ako pride kupec v prodajalno in zahteva kakšno blago, ki je v izložbenem oknu, potem se mu pravi: to ni za prodati. Čujemo tudi, da se lovi kupce zopet na cesti in jih vleče v prodajalno. Seveda, ljudstvo že pozna to polomjeno firmo in dostikrat jim da kakšni pošteni kmet primerni odgovor, ali jim pa obrne hrbet. Opozarjamo ljudstvo, naj nam naznani vsak slučaj takega nasilja ali psovjanja. Videti hočemo, je-li ne velja postava i za te prvaške možakarje. Čuli smo tudi, da se je nekemu kmetu reklo: ali bodele zopet k nemčurju kupiti šli, kateri so vas pretepavali?! Takšne nesramne reklame se ne poslužuje niti zadnji žid. Torej le tako naprej, gospodje in upanja ne izgubite, da jo bodele zopet — polomili!

Pridno agitira kaplan Agrež, znan kot strastni klerikalec. Dan za dnevom se muči ta gospodek, da bi ustanovil v Št. Janžu dr. p. neko klerikalno „kmetško društvo“. Seveda mu ni nobeno sredstvo preslabo, da doseže svoj namen. Pripoveduje se, da je pridobil doslej 20 ovčic za svoje klerikalne namene. Pozor, naprednjaki! „Nobel“ kaplan. V Št. Janžu na dravskem polju vršil se je v nedeljo 20. t. m. shod „bralnega društva“. G. kaplan Karl Agrež je povabil to priliko, da je prijel učiteljstvo. V svojem govoru je dejal: „Liberalni učitelji vunt!“ Ta njegov pač krščanski izrek je našel pri navzočemu učiteljstvu toliko odgovora, da si ga bode pač zapomnil. Tudi kmetje se niso strinjali s to provokacijo. Mirno kri, gospodje!

V Ljutomerju imajo, kakor se nam porača, mnogo društev, izmed kojih je „rokovnjavsko“, ker ima kot zgodovinsko več ali manj pristno naroden značaj, menda najbolj zanimivo. Sedaj snujejo baje še klub za združenje južnih in severnih židovov ter vseh pravoslavniških ciganov, česar pa skoraj ne moremo prav verjeti, ker bi protestiral proti takemu združenju nekdo pač z vso odločnostjo. Da bode imel Karlek v bodoče v pisarni same zanesljive moči in dobro prepirane sluge, so sklenili v taboru velikih mislecev, da je pred vsem neobhodno potrebno, ustanoviti društvo samcev, kojega udje pa morajo biti kot politiki in značaji popolnoma neomadeževani, tako, da svoječasno drug drugemu in svojemu mojemu ne bodo delali sramote. Ker drugod ni več prevelike zaslonbe, bodo ti dečki ob enem najbrž tudi telesna straža nervoznega Geldjuda

Marijina hčerka Krefl iz Grajene je torej obsojena. Ves svet se čudi, da je dobila le 15 mesecev težke ječe, ko je vendar dokazano, da je otroka na nečloveški način umorila. No, mi ne privoščimo niti tej naši zagriženi sovražnici par let ječe, kakor jo dobijo po navadi detomorilke. Omenimo samo, da so svoj čas prvaški listi grozno tajili. Zdaj menda ne bodejo več. Tudi je zanimivo, da si je vzela Krefl nemškega odvetnika. Ja, ja, v sili je pa le Nemec dober. Prvaki pa naj iz tega sprevidijo, da je treba otroke vzgajati, ne pa po družinskih pokvarjati!

Koštrunbirt Gajšek v Poličanah še vedno ne da miru. Mož bi se moral vendar pokriti in molčati in vesel biti, da ga ni sodnija obsodila,

da bi moral sam svoje klobase jesti. Kakor znano, je bil ta velepobožni koštrunbirt svoj čas na 6 tednov ječe obsojen, ker je prodajal klobase in meso od krepanih odnosno bolanih svinj. Pri razpravi je izpovedala tudi gospa Glačnik. Koštrunbirt in z njim neka njegova petoliznica Ana Rob sta bila pa tako nesramna, da sta trdila, da je gospa Glačnik po krivem pričala. Zato je obdolžena gospa seveda tožila. Slavni „Wurstfabrikant“ in koštrunbirt Gajšek je bil vsled tega na 150 kron obsojen, njegova prijateljca Ana Rob po na teden dni zapora. Dober tek!

V Slov. Bistrici so otvorili preteklo soboto nemško šolo. Zjutraj ob 9. uri se je vršila maša, potem pa se je zbrala množica pred šolskim poslopjem. G. župan Stiger je imel lep nagovor. Govoril je tudi nadučitelj g. Schiestl. Cast vsem, ki so z delom in s podporo omogočili uresničenje te velepotrebne šole.

Razglas c. kr. finančnega deželnega ravnateljstva za Štajersko v Gradcu z dne 18. septembra 1908 šteje 24188 v zadevi obrovov za vplačilo neposrednih davkov v IV. četrtletju 1908. Tekom IV. četrtletja 1908 postanejo neposredni davki na Štajerskem dotekli oziroma plačni v naslednjih obdobjih: I. Zemljiški, hišno-razredni in hišno-najemninski davek ter 5-odstotni davek od najemnine onih poslopj, ki so prosta hišno-najemninskega davka in sicer: 10. mesečni obrok dne 31. oktobra 1908, 11. mesečni obrok dne 30. novembra 1908, 12. mesečni obrok dne 31. decembra 1908. II. Občna pridobitina in pridobitina podjeth, podvrženih javnemu dajaju računov: IV. četrtletni obrok dne 1. oktobra 1908. III. Rentnina in osebna dohodnina, v kolikor se ti davki ne pobirajo na račun državne blagajnice potom odbitka po osebah oziroma blagajnicah, ki izplačujejo davku podvržene prejemke in sicer 2 polletni obrok dne 1. decembra 1908. Ako se navedeni davki oziroma pripadle deželne doklade ne vplačajo najkasneje 14 dni po preteku zgoraj omenjenih plačilnih rokov, tedaj morajo se plačati tudi zamudne obresti in sicer ne samo od državnih davkov, ampak v značju postave z dne 15. januarja 1904. I. dež. zak. broj 17 tudi od deželnih doklad, če skupna letna dolžnost na dotičnem državnem davku preseže znesek 100 K; zamudne obresti znašajo od vsakih 100 K dotične dolžnosti in za vsak zamujen dan 1/3 v in se morajo izračunati ter z davki vred plačati od dne, ki sledi zgor naštetim rokom do vstetega dne vplačila zapadle dolžnosti. Ako se davčna dolžnost ne vplača v 4 tednih po preteku plačilnega roka, iztirja se ista s pripadnimi dokladami in z doteklimi zamudnimi obrestmi vred potom predpisane prisilnega postopanja.

Licenciranje in premiranje bikov v Ptuj se je vršilo letos dne 21. t. m. Pripeljalo se je 49 plemskih bikov. Od teh se je 28 komadov licenciralo in od teh 28 tudi 20 premiralo. 5 komadov se je lansko leto licenciralo in premiralo. Zaradi nezmožnosti v plemstvu ali prenizke starosti se je zavrglo 16 komadov. Bila so zastopana pingavska, mariadvorska, murbodenska in križana plemena. Razdelilo se je državne, deželne in okrajne premije. — I. državno premijo dobilo je graščinsko oskrbnistvo Lichtenegg štajerske hranilnice za 60 kron. — II. državno premijo g. Agnes Žemkovič iz Medvasi za 50 K. — I. deželno premijo g. Franc Golob iz Podvine za 50 K. — II. deželno premijo g. Jos. Turek za 50 kron. — III. deželno premijo g. Joh. Murko za 40 K. — Okrajne premije so dobili: S. Horvas iz sv. Marka 50 K, Jak. Schumer iz Sv. Lovrenca 40 K, Joh. Katz iz Loke 30 K, F. Kuresch 30 K, L. Angel 30 K, F. Tobijas iz Pacinja 25 K, Jak. Bauer 20 K, Štefan Murko iz Sela 20 K, F. Reschek iz Starevasi 15 K, A. Pernat iz sv. Lovrenca 15 K, zadruga za plemške bike v Sv. Lovrencu 15 K, S. Skrbinc 20 K, Joh. Muršec iz Zagorčana 15 K. — 4 posestniki so pripeljali svoje pred 2 letoma od okrajne dobljene čisto-plemske pingavske subvencijske plemške bike; ker so bili isti že l. 1907 premirani in je zopetno obdarovanje nedopustno, podelilo se je tem posestnikom krmilni denar z zavezo, da obdržijo bike še 2 leti i. s. so dobili: Joh. Cigler 60 K, V. Glatz 50 K, F. pl. Hellin iz Sterntala 50 K, F. Mahorič 40 K. Poleg tega se je pripeljalo mlado živino pinc-

gavskega plemena in sicer 15 telic in 7 teletov. To mlado živino je nakupil okraj in oddal živinorejcem za polovično nakupno ceno. Tem živinorejcem se je za dobro stanje živine razdelilo darilo okrajnega načelnika g. Orniga z obrestmi vred v skupnem znesku 68 K in so dobili premije sledeči posestniki: F. Kureš, G. Kuhar iz Versteje, J. Cvetko iz Podvine, Joh. Vrabl iz Mestnega vrha, A. Baumann, J. Furek, V. Verdenis iz Ptujске gore, F. Golob iz Podvine, J. Murko, M. Sorko iz Trebetine, F. Doliner iz Sp. Velovleka, J. Horvat, A. Lender iz Vurmberga, A. Korošec iz Mihovcev, Joh. Bračič iz Janževcev, Joh. Lopushek iz Dornave. — Prignana živina je splošno zadovoljiva in se je opazilo, da je plemo zelo lepo napredovalo. Pomanjkanje krme je vsled suše občutljivo, kar ima za posledico, da so morali kmetje stanje živine znatno znižati. Zato se je tudi manj živine prignalo. Vkljub temu pa je živina lepo izgledala.

Pazite na otroke! 11 letna Regina Pongrac v Tinju se je igrala z ognjem. Obleke so se otroku vnele in pridobila je tako težke rane, da je še isti dan umrla.

V Trstu so zaprli iz Žalca pobeglega hotelirja Viranta. Mož jo je hotel v Ameriko popihati. Našli so pri njemu 32.000 kron.

Okradle sta Neža in Tona Kolarič posestniku Veršiču nekaj čez 2000 kron. Sraki sta že pod ključom.

Porotno sodišče v Mariboru je razpravljalo 21. t. m. o požigu. Iz ljubostanja je namreč kočarica Marija Maurič iz Losinca, ki je živela s čevljarjem Janžičem, hišo njene tekmovalke Pleh zažgala. Obsojena je bila na 5 let težke ječe. — Pismonoša Josef Wosn v Pesnici je poneveril v bedi več denarnih zneskov. Ker se je nahajal v veliki revščini, so zanikali porotniki vprašanje in je bil mož oproščen. — Potem je prišla na zatožno klop Marija Krefl iz Grajene, znana hčerka klerikalnega veleposestnika. Obdolžena je bila, da je svojega novorojenega otroka živega pokopala. Krefl je imela srečo. Vzela si je namreč izvrstnega nemškega zagovornika dr. Mravčaga in ta je res toliko naredil, da je bila obsojena le na 15 mesecev težke ječe.

Iz Koroškega.

Živinski sejmi meseca oktobra 1908 se vršijo tako-le: 1. Prevalje, 2. Ugovica, 3. Trbiž, 5. Kamp, 6. Vid na Glani, Nötsch, Afria, Fressah, Mallestig, Goeifenburg, 7. Winklern, Beljak, 8. Waittschach, Celovec (konjski), 9. Oberdrauburg, Hüttenberg, 10. Kirchbach, Egg, 12. Köttschach, Eberndorf, Grebinj, 18. Guttaring, 19. Wiedweg, Gmund, Millstatt, Luggan, Altenmarkt, Arnach, Trbiž, Gutenstein, Wolfsberg, 21. Schwarzenbach, Weitensfeld, 24. Liesing, 26. Celovec (glavni konjski sejem), Guttaring, Bistrica na Dravi, 28. Friesach, Wieting, Železna Kaplja, sv. Lenart, Št. Mohor, Sachsenberg, nemški Griffen, Gradec.

Po svetu.

Kolera se razširja po Rusiji. Vzrok razširjenju te grozovite kuge je iskati zlasti v nemarnosti, s katero nastopa ruska vlada. Baje se je pojavil tudi že v Galiciji slučaj kolere in tudi v Trstu so na neki barki opazili kugo. Upamo, da se vse stori, kar utegne premagati tega grozovitega sovražnika.

Veliki požari. Parna žaga v Leinbrocku je 9. t. m. pogorela. Škoda je za 1/4 milijona kron. V občini Izza na Ogorskem je uničil požar 120 hiš z vsemi postranskimi poslopji in krmo. Škoda je čez 300.000 kron.

Roparji so napadli v Janovi na Rusko-Poljskem hišo oskrbnika grofa Choloniowski, umorili skupno 11 oseb in ukradli 10.000 rubljev.

Slovenski duhovniški listi se zgražajo z nami nad divjaštvom liberalnih prvakov. Edino liberalni brezverci hočejo kri videti! Kmetje! Naj prvaški doktorji delajo, kar hočejo, — vi ostanite mirni Štajerci!

Politični pregled.

Davčne številke. List „Kulturfragen“ pri naša v svojem zadnjem zvezku zanimivo statistiko, kateri posnemamo sledeče številke:

Davka na pivo plačujejo:			
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov	2-52
Nemškem	"	"	—71
Angleškem	"	"	6-50
V združenih državah	"	"	2-78
Davka na žganje plačujejo:			
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov	2-90
Ogrskem	"	"	3-81
Nemškem	"	"	2-65
Francoskem	"	"	6-78
Angleškem	"	"	9-13
V združenih državah	"	"	7-49

Davka na sladkor plačujejo:			
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov	3-59
Ogrskem	"	"	1-46
Nemškem	"	"	2-24
V Italiji	"	"	1-84
Na Francoskem	"	"	2-40
Angleškem (colnina)	"	"	3-11
V združ. drž. (colnina)	"	"	2-83

Davka na sol plačujejo:			
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov	1-53
Ogrskem	"	"	1-52
Nemškem	"	"	—87
Francoskem (colnina)	"	"	—71

Druge države nimajo davka na sol. Preležimo še nekaj direktnih davkov:

Zemljiškega davka plačujejo:			
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov	1-73
Ogrskem	"	"	2-90
Nemškem	"	"	—70
V Italiji	"	"	2-38
Na Francoskem	"	"	2-15
Angleškem	"	"	—38

Davka na poslopja plačujejo:			
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov	2-99
Ogrskem	"	"	1-13
Nemškem	"	"	—34
V Italiji	"	"	2-28
Na Francoskem	"	"	3-22
Angleškem	"	"	—93

Dohodninskega davka plačujejo:			
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov	1-92
Ogrskem	"	"	1-51
Nemškem	"	"	6-82
V Italiji	"	"	7-41
Na Francoskem	"	"	2-06
Angleškem	"	"	15-14

Obrtniškega davka plačujejo:			
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov	2-89
Ogrskem	"	"	2-53
Nemškem	"	"	—34
V Italiji	"	"	—42
Na Francoskem	"	"	2-82
Ruskem	"	"	1-20

Delegacije so sklicane za 8. oktobra t. l. v Budimpešti. Dnevni red je zelo važen. Gotovo se bodo tudi glede nemirov na sp. Štajerskem in Kranjskem govorilo.

Zopetno zvišanje cen premoga (Steinkohle) se zgodi s 1. oktobrom t. l. To zvišanje bode znašalo pri trboveljskem svitlem premogu 28 h. za met. cent, pri trboveljskem gris-premogu 24 h. V mali razprodaji bode torej znašala premogova cena 3 K odnosno 2 K 72 h za meterski cent (100 kilogramov). Pibersteinski premog se zviša za 28 h, grob-gris-premog za 32 h. Tudi premogovi kricketi se zvišajo za 10 h pri 100 kornadih. Kakor se vidi, rastejo cene vseh življenjskih sredstev na naravnost neznojni način. Ako pa kmet kaj zahteva, se pravi takoj, da je — oduh...

Deželno-zborska volilna preosnova za Štajersko je v načrtu že predložena. Glavne poteze načrta so: 1. Virilni glasovi se zvišajo za dva. — 2. Kurija voleposesnikov ostane kakor doslej. — 3. Zastopstvo trgovske in obrtne zbornice ostane kakor doslej. — 4. Mandati v razredu mest in trgov se zvišajo za 7, v onem kmetijskih občin za 4 in v splošnem razredu za 2. Število mest deželnih odbornikov se zviša za 1 na 7. To so poglavitne točke preosnove, skatero pač nobena stranka ne bode zadovoljna.

Preosnova žganjarine in kmetijstvo.

Desetega dne julija t. l. predložila je vlada državni zbornici osnutek postavke, ki zadeva preosnovo žganjarine. Davčni nastavek je bil doslej v vseh državah polovicah različen in sicer je bil na Ogrskem za 10 kron

večji ko v Avstriji. Nameravana reforma pa hoče ta razloček izravnati na ta način, da se v Avstriji zviša žganjarina za 50 kron, na Ogrskem pa za 40 kron pri hektoltru; tako bi znašala davec v obeh državah polovicah za hektoliter enako, namreč 140 K. Tudi razloček med kontingentiranim in nekontingentiranim špiritom je v Avstriji in na Ogrskem enako velik; znaša namreč 24 K. Nadalje se bo dognal kontingent po obojestranskem konzumu. Tozadevne predloge so soglašale v načelih in tudi v podrobnostih.

Povdarjati je še treba, da se bodo dohodki iz zvišane žganjarine baje porabili za popravilo in zboljšanje posameznih deželnih financ. Posamezne kronovine so že sedaj dobivale določen del žganjarine. Ko se je namreč leta 1901, zvišala žganjarina od 70 do 90 v za liter, je prišel večji dohodek iz nje posameznim kronovinam v blagajne. Skupno je ta vsota vsako leto okoli 192 milijonov kron. Ta delež, ki ga naj dobivajo dežele, pa se hoče še zvišati in sicer na ta način, da dobijo dežele od vsakega litra 100%, alkohola po 50 v. Žganjarina naj znaša v bodoče za kontingentiran špirit 140 v za liter; od tega dobijo dežele 50 v ali 35-72 odstotkov, država pa ostalih 90 v ali 64-28 odstotkov.

To so na splošno temeljna načela nameravane preosnove. Kakor pa se mora priznati, da je poprava denarnega stanja posameznih kronovin nujno potrebna, tako je tudi potrebno, da zavzamejo zastopniki avstrijskega kmetijstva ob tej priliki stališče k vprašanju žganjarine in da zahtevajo, da vlada na tem polju upošteva njihove zahteve.

Osnredni odbor kmetijske družbe je to potrebo dobro spoznal in je s svoje strani storil potrebno v tej stvari, posebno, ker se je na vseh zborih in sejah govorilo o žganjarini in ker se gre tukaj res za vprašanje, ki je zelo važno in pomembno za veliko število kmetijskih gospodstev. Najbolj se pritožujejo kmetje zaradi tega ker se določbe o izdelovanju davka proste žganjice za domačo rabo večkrat prestrogo rabijo in ker se jih pri tem večkrat naravnost šikanira. Vedne tožbe in pritožbe v tej stvari so imele res ta uspeh, da je finančna uprava navsezadnje dovolila pr. olajšav. Ali njih vrednost nikakor ni taka, da bi se z njimi odpravile vse nepravilnosti. Med zahtevami, ki se bodo morale najprej upoštevati, je posebno ona, ki govori o znižanju žganjarine za ono žganjico, ki se izdelava doma pridelanega sadja in jagod; sem se po svoji snovi lahko štejejo tudi ostanki pri izdelovanju sadjevca in vina.

Da je ta zahteva popolnoma upravičena in v gospodarskih razmerah popolnoma utemeljena, to se takoj vidi če pomislimo, da se mora v zelo rodni letih — kakor letos, če ne pride kaj vmes — ono sadje, ki se, ker ga je pač preveč, ne more prodati, na nekak način porabiti. Ta potreba postane za nas tembolj nujna, ker je naš izvoz sadja na Virtemberško zaradi velikanskih voznih strokov popolnoma onemogočen. K temu še pride da bo nova vinska postava izdelovanje tropinskega vina ali pikole popolnoma onemogočila, ker popolnoma prepoveduje prodajo takega vina; na vsak način pa bo izdelovanje vina iz tropin zelo omejeno. Vinorejci so zaradi tega prisiljeni, porabiti ostanke pri izdelovanju vina za žganje, če nočejo teh ostankov kratkomalo vreči na gnoj.

Sirah finančne uprave, da bi se z znižano žganjarino pomanjšali državni dohodki, je že iz tega vzroka neopravičen, ker bi se potem danes popolnoma opuščeno žganje sadja in vina začelo delati v mnogo večji meri, tako da bi se dohodki države nasprotno zelo povečali. Isto naziranje zastopa tudi spomenica mariborske podružnice kmetijske družbe, o kateri se je posvetoval sadjerejski odsek družbe.

Popolnoma neopravičljiva pa je neprimerno zvišana žganjarina, ki zadene male kmetijske žganjarije v primeru z velikimi gospodarskimi žganjarijami in industrijskimi žganjarijami za špirit, dvakrat neopravičljiva za to, ker lahko te velike žganjarije porabijo vsa sredstva, da jim pride izdelovanje kolikor mogoče ceno. Kmetijske žganjarije pa si pomagajo le z zelo priprostim pomočmi in imajo že zaradi tega slabše stališče.

Par primerov iz prakse nam bo to dokazalo. 100 kg jabolk da v najugodnejšem slučaju 12 l žganjice s 50%. Davek za to žganje znaša šestkrat 90 v=5K 40 v. Če odračunamo od tega davek, ostane 9 K, a tudi ta vsota se zmanjša, ker moramo računati dva in drugo, kar se rabi za žganje. Rezultat pa je še mnogo slabši, če primerjamo gospodarske in industrijske žganjarije z malimi žganjarijami naših kmetov. Iz 100 kg pšenice se dobi povprečno 60 l žganjice s 50%, iz 100 kg krompirja 18 do 20 litrov 50% špirit. Če hočemo dobiti torej ravno toliko žganja, moramo zažgati petkrat več jabolk kakor pa pšenice. Če računamo za meterski stož pšenice 25 K, potem bi veljalo 5 meterskih stožov jabolk 25 K ali 100 kg jabolk imajo vrednost 5 K, če hočemo dobiti iz njih isto množino 50 odstotnega alkohola.

Da v takih razmerah kmet ne more žgati sadja, temu se pač ni treba čuditi.

Če primerjamo krompir in sadje, vidimo, da moramo vzeti za polovico več sadja ko krompirja, če hočemo z njega izžgati isto množino žganjice, torej dobimo iz 100 kg krompirja toliko žganja, kakor če zažgemo 150 kg sadja. Če računamo za 100 kg krompirja 6 K, potem znaša v tem slučaju vrednost jabolk 4 K.

Iz vsega tega se vidi, da se mora v obdačevanju žganja izravnati velik, neopravičen razloček med velikimi industrijskimi in malimi kmetijskimi žganjarijami.

To se glavne misli vloge, ki jo je izročil osrednji odbor naše domače kmetijske družbe o priliki pričakovanih pogovorov o predlagani reformi žganjarine v državnem zboru vodstvu proste agrarne zveze, vodstvu nemške agrarne stanke in vsem državnim poslancom štajerske dežele s prošnjo, naj uveljavijo pri posvetovanju

o nameravani predlogi postavbe upravičeno željo kmetovalcev, da se dosedanja, po vsebini alkohola zaračunana žganjarina pri žganju doma pridelanih jagodnih sadežev, iz tolke in vina, iz ostankov pri stiskanju in vretju sadjevca in vina zniža na poprejšnjo vsoto.

V tej vlogi je osrednji odbor opozarjal tudi na to, da se naj pri tej priliki dela na to, da se v novi postavi kmetčke žganjarije (ali davka proste z določenim kontingentom, ki naj znaša, kakor na Tirolskem, po možnosti 112 l na leto, ali obdačene) ločijo popolnoma od gospodarskih in industrijskih žganjarij in naj se za kmetijske žganjarije ustvarijo posebni postavniki predpisi.

Sedaj pa je naloga državnega zbora in poslancev, da zastopajo agrarne zahteve na ta način kakor smo ga zgoraj opisali.

Gospodarske.

Donesek k rešitvi vprašanja o porabi sadja.

Letošnje sadno leto sicer povprečno ne bo tega držalo, kar je izprva obljubljalo. Povprečno bomo pa jabolkih imeli komaj srednje velik pridelek, pri hruskah pa celo precej slab. Dasi so bili sadni nastavki takobogati in gosti, da smo si bili že skoro v skrbih, kam s tolikim sadjem, vendar postaja ta skrb sedaj vedno manjša in bi, če prav premislimo vse položaje, bila celo nepotrebna. Ker je šlo precej drugih sadežev v nič, bi morali ravno od letošnjega sadja pričakovati, da nam ne bo le priboljšek, ampak naravnost hrana. Sveže sadje ima vendar skoro polovico toliko redilne vrednosti ko krompir, suho pa celo dvakrat toliko. Med sadjereji bi se ga moralo porabiti več, ko se ga je dosedaj, tako svežega, kakor suhega, ki je bilo nekdanjako važna domača hrana. V glavnem pa sedaj porabimo sadje na dva načina: ali sveže ali pa naredimo z njega sadjevec. Ker se sveže sadje vseh vrst, ki jih imamo na Štajerskem, dolgo sveže ohrani, lahko sveže sadje rabimo nač pol leta in ga v tem času porabimo velikanske množine. Pazite se mora tudi na to, da se postavi na trg le zdravo, sveže sadje in da se manj vredno, poškodovano porabi na drug način. S tem bi se doseglo več ugodnosti: 1. Ne bi se več ponujalo toliko svežega sadja in za ponujano, res dobro sadje bi se cena zvišala. 2. Za zdravo, trpežno sadje bi se lahko našli kupci, njegova vrednost bi se povzdignila in konzum bi se osiguril. 3. Mnogo tisoč meterskih stožov sadja, ki sedaj neizbrano gre v nič, bi se narodovemu gospodarstvu ohranilo. 4. Sadjarji bi imeli iz tega večji dohodek, ko pa če prodajo vse skupaj za mrtvo ceno.

Skrbno pobiranje in pazljivo izbiranje sadja sta torej prva pogoja, da se uredi sadjereja dobičkonosno. Boljše se porabi kot namizno sadje, slabše pa za sadjevec. Za vse slučaje pa bi gospodinjje lahko tudi manj vredno sadje ohranile dalje porabno, a o tem ne bomo govorili, ker je to stvar gosposkinstva. O važnosti izdelovanja sadjevca je vsakdo prepričan, posebno če pomislimo, da velja v sadjevcu kilogram sadja povprečno 10 do 12 v, dočim prodajo kilogram svežega sadja v zelo rodni letih po 6, da celo po 2 v. Če se izvažajo sadjevec vagon za 600 K ali še manj, to nikakor ni na korist deželi. Že v deželi sami se porabijo velikanske množine sadjevca. Vsak gospodar rabi za svoje domače, za posle in delavce velike množine te pijače. Brez pijače danes v mnogih krajih ni mogoče dobiti delavcev in tudi ljudje pri hiši želijo, najsi se jim tudi pravi, da je alkohol strup, kako »močno« pitje. In tega jim ne bo nihče zanemarlj, kdor ve, koliko trpijo in kako se izpostavljeni raznim vremenskim neugodam. Osvežujoča pijača dene takim ljudem zelo dobro, zviša njihove moči in se na ta način izplača. To velja posebno o nekoliko kislatem, ne močno alkoholiziranim sadjevcu. Sadjevca se torej že v kmetijskih obratih zelo mnogo porabi in lahko računamo na vsako kmetijo po 15 hl na leto. Ker si ga moramo oskrbeti povprečno za tri leta naprej, potem porabi vsaka kmetija v tem času 45 hl. Če štejemo samo število kmetij v c. kr. kmetijski družbi in teh je 10.000, potem porabijo te v dobrih, sadnih letih 450.000 hl sadjevca, za katerega treba okoli 9000 vagonov sadja. A s tem je še le malo število kmetij preskrbljenih in koliko jih še je! Razen tega porabijo zelo mnogo mošta krčmarji, tudi se ga precej izvažajo. Ali pa se s tem polkrije vsa potreba? Navadno pač ne. Če že ne prvo leto po rodni sadnem letu, gotovo pa primanjkuje drugo leto v vseh kmetijskih sadjevcih. Tako se oprimejo ljudje žganjice, ki njihove poželjenje po alkoholu sicer zelo ceno uteši, ki pa ima za to zelo hude posledice. Dokaz, da niti zase sadjerejec ne izdela dovolj sadjevca, je tudi v dejstvu, da se ravno kmetje, ki so za ničevno ceno zavrgli svoje sadje, zelo zanimajo za razna sredstva, s katerimi se narejajo vinske pijače, n. pr. letos za »mostin«, da nosijo denar špekulantom in na tak način oškodujejo prodajo svojega blaga in blaga svojih stanovskih tovarišev. Dokler se kaj takega godi, ni mogoče govoriti, da imamo preveč sadja in preveč sadjevca.

Na Štajerskem se prideluje mnogo sadjevca, to se mora reči. Da pa se ga ne prideluje dovolj, za to imamo precej različnih vzrokov. Pred vsem je krivo tega večkratno pomanjkanje posode, glaven vzrok pa tiči v tem, da se izdeluje pri nas sadjevec, ki se ne drži dolgo in ki ni pripraven za promet. Tukaj hočemo govoriti samo o zadnjem vzroku.

Za hitro rabo zadostuje sadjevec, ki se, večkrat pomešan z vodo, izdeluje kakor doslej iz trebljenega in svežega sadja. Za klet in za prodajo pa moramo izdelati boljše in trpežno blago. Če prilijemo sadjevcu